

Dědění - potřeba změny zákona?

Občanský zákoník (zákon č. [89/2012](#) Sb., v platném znění) obsahuje pravidla pro dědění ze zákona i ze závěti, stejně jako úpravu smluv a kroků týkajících se nakládání s pozůstalostí k okamžiku smrti zůstavitele.

Je tato, relativně nová právní úprava dědění zůstavitele v občanském zákoníku vyhovující? V čem by zákon mohl přijít se změnou?

Pokud nechceme dědění řešit, stát ho za nás řeší a nechá dědit naše příbuzné, a pokud nejsou nebo z nějakého důvodu dědictví nenabydou, případně naše pozůstalost státu samému. Příbuzní dědí v 6 třídách, kdy čím nižší je číslo třídy, tím dříve na řadu přijde daná skupina dědiců.

V 1., a tedy nejbližší třídě najdeme své děti a jejich potomky a svou manželku/svého manžela nebo registr. partnerku/partnera. Každý z nich zde dědí stejným dílem. To znamená, že pokud po Vás má dědit Vaše žena a dvě nezletilé děti celkem 900 tisíc Kč, zdědí každý z nich 300 tisíc Kč.

V této třídě najdeme také jediné nepominutelné dědice - tj. ty, kteří musí dědit aspoň část z toho, co jim automaticky přiděluje zákon. Jsou to potomci. U nezletilých dětí jsou to $\frac{3}{4}$ jejich zákonného podílu, u zletilých pak $\frac{1}{4}$.

V předchozí právní úpravě se podíly nemohly zmenšovat u nezletilých vůbec a mohly se zmenšit na $\frac{1}{2}$ u zletilých. Stávající právní úprava je tedy krokem ke svobodě zůstavitele.

Ze „svých“ 300 tisíc by tak dnes každé dítě mělo dědit aspoň 75 tisíc Kč, zbytek můžete závěti odkázat někomu jinému.

Domnívám se ale, že nepominout v dědění nezletilého syna nebo dceru (nebo dle dnešního chápání identity osobu jiného pohlaví), je s ohledem na zajištění jejich výživy vhodné. U zletilých dětí, stejně jako u vnuků nebo pravnuků bez ohledu na věk považují povinnost ponechat je mezi dědici za omezení volby zůstavitele nakládat se svým majetkem podle svých představ. Výjimku by možná měly tvořit nezletilá vnoučata, jejichž rodič žije, ale dědictví z nějakého důvodu nedědí např. proto, že odmítl dědictví.

50-ti letý advokát se bez kusu rodinného domku svého otce na Šluknovsku obejde, stejně jako babička dle mého názoru nemá mít povinnost nechat dědit svého vnuka, který již dědil po svých rodičích.

Na druhou stranu je možnost neodkázat nic manželovi s podivem za stavu, kdy zásadně existuje vyživovací povinnost manželů vůči sobě na dobu po rozvodu, nebo vdovský důchod. Pro extrémní příklad: manželé z důvodu podnikání manžela nevlastní nic v SJM. Manžel se zabije na motorce, kdy předtím v poslední vůli vše odkáže svým milenkám. Manželka nezdědí nic, ale dostane od státu vdovský důchod.

Zůstavitel má možnost formalizovaného, ale zákonem velmi okleštěného vydědění potomka. Zákon potomka vůči jeho předkovi chrání podobně jako zaměstnance vůči zaměstnavateli. Resp. ještě daleko lépe. Aby zůstavitel mohl v listině o vydědění, jako samostatném dokumentu nebo jako v

závěti, potomka z dědictví úplně vyloučit, musel se potomek chovat opravdu odporně. Důvodem pro vydědění jsou neposkytnutí pomoci zůstavitele dědicem v nouzi, neprojevení opravdového zájmu, jaký by projevoval, vedení - trvale - nezřízeného života nebo odsouzení pro trestní čin spáchaný za okolností dokládajících jeho zvrhlou povahu. Zájem, nezřízenost života i zvrhlou povahu přitom posuzuje v případě podání žaloby potomka soud, kdy se typicky snaží tyto důvody vykládat restriktivně. Babičku proti její vůli přestěhovanou do domova důchodců tak může stačit navštěvovat den potom, co dostane důchod, a zájem je projeven. Emotivní výrok dcery „Škoda, že už neumřela, mámo“ v tomto ohledu jako důvod vydědění ob stojí jen v souvislosti s dalšími důkazy.

Potomek, stejně jako další dědici, mají přitom právo se dědictví zřeknout, odmítnout ho nebo se ho vzdát ve prospěch jiného dědice, který takový podíl na dědictví musí přijmout. Pokud zůstavitel chce, aby konkrétní věci nabyly konkrétní osoba, nebo změnit dědické podíly proti zákonné úpravě, může tak učinit v závěti, resp. v dědické smlouvě s dědicem nebo v darovací smlouvě pro případ smrti (obdarovaný dar nabyde smrtí dárce). Konkrétní věc(i) nebo práva také může někomu odkázat, kdy v takovém případě nepřejde na danou osobu odpovědnost za zůstavitelovy dluhy. V tomto ohledu se domnívám, že je úprava dostatečná a naopak je vhodné využívat všechny možnosti převodu a přechodu vlastnictví v tomto ohledu.

Domnívám se, že stávající úpravu dědění je možno dále upravit směrem ke svobodě zůstavitele rozhodovat o svých dědicích, resp. naopak k ochraně vdovy nebo vdovce (registr. partnera) ze soukromých prostředků jejich zesnulého partnera, namísto prostředků zadlužujícího se státu.

Antonín Kazda,

prorektor a člen katedry soukromého práva vysoké školy CEVRO Institut

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)
- [Jak ušetřit na energiích, aniž byste porušili zákon](#)
- [SLUTO DAŇOVÁ & ÚČETNÍ firma roku 2025: Kdo se letos zařadil mezi špičky oboru?](#)
- [Novela stavebního zákona, transparentní odměňování a AI v právní praxi: zveme na odborné konference Wolters Kluwer](#)
- [Zásady a principy soukromého práva jako základ moderní právní praxe. Proč má studium LLM smysl nejen pro právníky](#)

- [Kmenové listy v s.r.o. – právní rámec, převod a praktické dopady](#)
- [Executive LLM: Prestižní milník pro právní profesionály. Business Institut otevírá jarní cyklus již 1. března](#)
- [ČEZ jako první v České republice spustil 1000. dobíjecí stojan pro elektromobily](#)